ناکۆکییەکانی پێکهێنانی دەسەڵات لە بەغداد.. عوسمان حاجی مارف

ناجێگیری سیاسی لە عێراقدا کێشەو گرێ کوێرەیەکە کە هەرجارە ڕێکەوتن و پێکهاتنێك لە نێوان ئەو هیزە سیاسیە میلیشیایی و مافیاییانەی بەدوای ساڵی ۲۰۰۳وە لە سەر شانۆی سیاسی عێراق هەڵسوڕانی سیاسی و گەمەی هاوسەنگی هێزو بازرگانی بەدەسەڵاتەوە دەکەن، لە ئاستێکی دیاریکراودا بە بنبەستی خۆی گەیشتووە. گومان لەوەدا نیە کە نەک نەیانتوانیوە و نەیانویستوە ئارامی بۆ هەلومەرجی سیاسی عێراق دابین بکەن، بەڵکو ئەو گێژاوو ناجێگیریە سیاسیەیان بەئاستێکی زیاتر و زیاتر و مەترسیدارتر گەیاندووە.

ئەوحاڵەتەی کە بەدوای هەڵبژاردنی ئۆکتۆبەری۲۰۲۱دا پێشهات کە زۆر بە ئاشکرا شکستخواردن و ڕێژەی ناهاوسەنگیەکی وەها لە هێزەکانیان دەرهات، کەلە ناو کێشمەکێشی پێکهێنانی حکومەتدا دەرگیر بون و لە بەرامبەر گەورەترین سەرگەردانی و ناکۆکیدا هێزەکانیان لاسەنگ ڕاوەستان. هەربۆیە ئەو پرسیارە دێتە سەرمێزی هەریەک لەو هێزە تائیفی و ناسیۆنالستانە، ئاخۆ کام حکومەت ئەتوانن پێک بهێنن؟ حکومەتی زۆرینە یان حکومەتی هاوپەیمانی؟ ئیستحقاقی هەڵبژاردن یان هاوسەنگی هێز؟ کێشەکەیان لە دوریانێکدایە کە هەر کامیان هەڵبژێرن، ڕێگاچارەیەك ناخاتە بەردەمیان تا بتوانن کۆتایی بە قەیرانی دەسەڵاتی سیاسی و ناجێگیری سیاسی و بنبەستی خۆشیان بهێنن، چونکە نەك هیچ پێشبینیەکی لێ ناکرێت بۆ وەڵام بە نائارامی دۆخی سیاسی عێراق، بەڵکو ناتوانێ کێشەو ناکۆکییەکانی نێوان خۆشیان دامرکێنەتەوە.

ئەم واقعیەتە ئاکامی دەخالەت و ڕۆڵ وکێشمەکێشی سی ساڵ زیاتری هەوڵی باڵادەستی دەوڵەتی ئەمریکایە لە ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا وەک تاکە جەمسەرێکی زلهێزی دنیا بە سەپاندنی کۆنترۆڵ و گوندەیی خۆی بەسەر تەواوی دنیای سەرمایەداریدا، کە مایەی داروخان و تێکدانی تەواوی شیرازەی بنەما کۆمەڵایەتی و سیاسیەکانی ناوچەکە و بە نەکەرگرتن و بەگەڕخستنی چەندین هێزی کۆنەپەرستی ئیسلامی و تائفی و نەتەوەپەرست بوو. لە هەمان کاتدا ئەو هێزە سیاسیانەش بونە بەشێکی سەرەکی لە زیاتر تێکدان و داسەپاندنی ئەوپەڕی دۆخی نالەبارو وێرانکاری و گێژاوی سیاسیدا، بە مانا یەک”جێگیر” بونی ناجێگیری سیاسیە.

ئێستاش لە ئاکامی پاشەکشەو بنبەست و شکستی سیاسەتەکانی ئەمریکا

لە ناوچەکەو جیهاندا، ئاڵوگۆڕ لە هاوسەنگی هێزی ووڵاتانی تری
زلهێزی دنیای سەرمایەداری و کەبرکێ و وەستانەوەیان لە بەرامبەر
ستراتیژو سیاسەتەکانی ئەمریکادا، دەورانێکی تر لە کێشمەکێش و
قەیرانی سیاسی خستەتە سەر دەخی ناوچەی ڕۆژهەلاتی ناوەڕاست و
کاریگەری لەسەر گۆرینی پێگەی هێزە سیاسیەکان و ڕەوەندی ئاڵوگۆڕ
لە ناوچەکە بەگشتی و عێراق بەتایبەتی بە جۆرێکی تر داناوە.
پێشهاتەکان ئەوەمان پێدەڵێت کە لەگەڵ هەڵوەشانەوەی حکومەتەکەی
عادل عبدالمهدی و پێگەی ئێرەنی ناڕەزایەتیە جەماوەریەکان و
بەرخستنی هەڵبژاردنێکی ڕیسواو شکستخواردو ئایندەی حکومەتی
عێراقی خستەتە ناو تونێلێکی تاریکەوە کە چەند دەروازەی لێوە و
نارەشن نیشان ئەدرێت بە هاتنە دەرەوەیان لەو تونێلە.
نائینسجامی و قەیران و بەسەروبەری هێزە سیاسیەکان لە مابەینی
بەیاردان لەسەر حکومەتی زۆرینەو پەیڕەوی دەستور، لە بەرامبەر
حکومەتی هاوپەیمانی و ڕێکەوتن، کەوتونەتە ناو گێژاوو دروشمی
بەسەروبەری وەهاوە، کە نە حکومەتی زۆرینەی سەدرو بارزانی و
حەلبوسی کەتایی بەو دەخە نالەبارەی نەوانیان دەهێنێت، نە
دەتوانن بە پێکهینانی حکومەتی هاوپەیمانی و ڕێکەوتنی نەوان بەرەی
شیعەو کوردو سونە ئەم کێشەو قەیرانە تێدپەڕێنن. هەلومەرجی سیاسی
ئەستای عێراق لە بەرامبەر ئەو چاوەڕوانیانەی ئاڵوگۆڕێکی تازەی بە
ئایندەی عێراق هێناوەتە پێشەوە، تەواوی هاوکێشەکان گۆڕدراون لە
چەنیەتی دەخالەتی ئێران و تورکیاوە تا جێگاوڕێگای ئەستای
ئەمریکاو بەرامبەرکە لەگەڵ ڕەقیبەکانی لە روسیاو چین، هەروەها
هەوڵ و ڕۆڵی ووڵاتانی ئەوروپای ڕۆژئاوا لە ناوچەکەو عێراقدا.
دوای سی ساڵ لە سەرگەردانی و کارەسات و گێژاوی سیاسی، دەورانێکی
تر لە پاشەکشەو لەکترازانی هاوسەنگی و پێگەی بەشێکی زۆرلە هێزە
میلیشیاکان بونەتە ئەمری واقع، کە کۆمەڵگەی عێراق و کوردستان بە
هیچ یەک لە حکومەتی زۆرینەو حکومەتی هاوپەیمانی بەرەوە نابرێت وە
ئایندەی عێراق کوردستان تاریکتر دەکات. ئەگەر ئاڵوگۆڕێک لەسەر
ڕەدایە دەبێت تەواوی ئەو هێزە سیاسیە میلیشیا ئیسلامی و تائفی و
نەتەوەپەرستانەی کە چەندین ساڵە پێکهێنەری حکومەتی عێراقن،
بکەونە بەر لەشاوی ئەو ئاڵوگۆڕەو کەتاییان پێ بهێنرێت، دەنا
ئاڵوگۆر هیچ مانایەک نابەخشێت.
کێشەکان بە ئاقاری ئەوەی سەرەک کەمار مافی کەیەوە دەبێت بە کە
بێت گائێتەجاریە..!، حکومەتی زۆرینە یان حکومەتی ڕێکەوتن یان
نەوەند گیری و هەرجەرە حکومەتێک لە نەوان گەمەی سیاسی ئەو
هیزانەدا پێک بێت، ئەوە ئەو بەڵا بەردەوامەیە کە نزیک بە بیست
ساڵە یەخەی خەڵکی عێراقی گرتووە لە ڕودانی کارەسات و نائارامی و

ناڕۆشنی چارەنوسی سیاسی عێراقدا.

ئەم هەراو کێشمەکێش و شەڕەی ئێستایان لەسەر سەرۆک کۆمار یان چۆنیەتی پێکهینانی جۆری حکومەتەکەیان، بە گۆڕینی هاوسەنگی هێزی هەر لایەنێکیانە کە بە قازانجی خۆی کاری لەسەر دەکات. گەر سەرۆک کۆمار بۆ پارتی بێت دەستکەوتێکی زیاتر لە پێگەی سیاسی بەدەست دەهێنێت و زیانی گەورە دەبێت بۆ یەکێتی، بەڵام سەرۆک کۆمار گەر بۆ یەکێتی بێت تەنها دەتوانێ ئاستی هاوسەنگی هێزەکەی ڕابگرێت و تەنها بەر بەو زلەیە بگرێت کە پارتی لە ئێستادا دەیەوێت لێی بدات، دواتر چی تر ڕووئەدات ئەوە پەیوەستە بەو ئاڵوگۆڕانەی لە ڕێرەوی چارەنوسی ناوچەکەدا یە.

هەوڵدان بۆ پێکهێنانی حکومەتی زۆرینەش بەرەیەکە کە ئامانجی گورز وەشاندنە لە بەرەی پێکهێنانی حکومەتی هاوپەیمانی شیعەو کەمکردنەوەی دەوری ئێران لە عێراقدا، بەڵام ئەم بەرەی حکومەتی زۆرینەیە گەر حکومەتەکەش پێکبهێنن، لەو واقعیەتەوە کە ناتوانن حکومەتێک پێک بهێنن مەرکەزیەت بۆ عێراق دابین بکات، سەرکەوتو نابن، چونکە ناتوانن پێگەی ئەو حزبە میلیشیایانەی تر لە ناوچەکانی نفوزی خۆیاندا کەم کەنەوە. بەهەمان شێوەش حکومەتی هاوپەیمانی و ڕێکەوتن ئەو ئەزمون و قەوانە سواوە دەبێت کە ناڕەزایەتیە جەماوەریەکانی بەغداد و شارەکانی خواروی عێراق توانیان نمونەکەی پێشتری وەک حکومەتی عادل عبدالمهدی هەڵوەشێننەوە. بە گشتی پێکهێنانی هەرجۆرە حکومەتێک لە نێوان نەخشەو سیاسەتی ئەم هێزە میلیشیایانەدا دەرگیر بە قەیرانێکی قوڵ و ناکۆکیەکە ناتوانێت حاڵەتێکی نۆرماڵ و گونجاو لە دەسەڵاتی سیاسی بدات بەدەستەوە. هەر بۆیە جەماوەری ناڕازی عێراق و کوردستان یەک هەڵبزاردنیان لە بەردەمدایە ئەویش ڕاماڵینی تەواوی ئەو هێزە میلیشیایانەیە بە خۆیان و دامودەزگاکانیانەوە.

٩/٢/٢٠٢٢